Ermənistan ordusu tərəfindən Başlıbel kəndinin əhalisinin məhv edilməsinin şahidi olan şəxslər məhkəmədə ifadə veriblər

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İşxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası mayın 12-də davam etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsində hakimlər Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə, Camal Ramazanovdan və Anar Rzayevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Səmədova) keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxslərin hər biri bildikləri dildə tərcüməçi, həmçinin müdafiələri üçün vəkillərlə təmin olunub.

İclasda təqsirləndirilən şəxslər, onların müdafiəçiləri, zərərçəkmiş şəxslərin bir qismi, onların hüquqi varisləri və nümayəndələri, həmçinin dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar iştirak ediblər.

Hakim Zeynal Ağayev prosesdə ilk dəfə iştirak edən zərərçəkmiş şəxslərə məhkəmə heyətini, tərcüməçiləri və s. təqdim edib, habelə onların qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqlarını və vəzifələrini izah edib.

Məhkəmədə Ermənistanın işğal siyasətinin tərkib hissəsi olaraq həmin ölkənin silahlı qüvvələri tərəfindən Kəlbəcər rayonunda, o cümlədən rayonun Başlıbel kəndində, "Tunel" adlanan ərazisində və digər ərazilərində azərbaycanlıların kütləvi şəkildə məhv edilməsi, azərbaycanlı olduğuna görə dinc sakinlərə qarşı xüsusilə ağır cinayətlərin törədilməsi ilə bağlı zərərçəkmiş şəxslər ifadə verib.

Zərərçəkmiş şəxs Elşad Alışov ifadəsində Kəlbəcər işğal olunandan sonra Başlıbeli tərk etmək məcburiyyətində qaldıqlarını, bu zaman anası, bacısı, balaca qardaşı, əmisi qızları və əmisi gəlini ilə birlikdə maşınla tunel istiqamətindən rayonu tərk etmək istədiklərini deyib.

Baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyevin sualına cavabında zərərçəkmiş şəxs deyib ki, müdafiə üçün heç bir silahı olmayıb, hadisə zamanı Ermənistan ordusu tərəfindən atılan güllələrdən biri anasının ayağına dəyib: "Onlar bütün tuneli mühasirəyə almışdılar. Oradan keçərkən maşınımızı atəşə tutdular. Nəticədə anam ayağından yaralandı, güllə bacımın ağzının içindən girib o biri tərəfdən çıxmışdı. Anamı kürəyimə alıb 300 metr apardım. Yusifgilin (qonşusu - red.) maşını da vurulmuşdu. Maşını yoxlamaq məqsədilə ora çatanda anamı yerə qoyub, Yusifgilin maşınına baxdım. Amma qardaşım istisna nə onu (anasını nəzərdə tutur - red.), nə də digərlərini çıxara bildim. Onlardan indiyədək xəbər yoxdur".

Yola qonşuları Yusiflə birgə çıxdıqlarını bildirən zərərçəkmiş şəxs onların olduğu maşının vurulduğunu da diqqətə çatdırıb. O, daha sonra deyib: "Yusif maşından 50-60 metr kənarda yaralı idi. Onun qardaşı ölmüşdü, həyat yoldaşı və bacısı qızı isə yaralı idi".

Digər zərərçəkmiş şəxs Elşad Əzizov Ermənistan silahlı qüvvələrinin Başlıbelə hücumu nəticəsində qolundan güllə yarası aldığını, hücum nəticəsində 12 nəfərin şəhid olduğunu diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, Ermənistan ordusu kənd sakinlərinin evlərini talayır, mal-qaralarını aparırdılar.

O qeyd edib ki, Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumundan sonra Kəlbəcər, demək olar, bütün istiqamətlərdə mühasirədə olduğu üçün əhali Murov yolu ilə qaçmağa məcbur olub. E.Əzizov qaça bilməyənlərin isə dağlıq ərazidəki kahalarda məskunlaşdıqlarını və iyul ayına qədər Kəlbəcərdə qaldıqlarını vurğulayıb. Zərərçəkmiş şəxs vurğulayıb ki, kənd işğal olunanda Ermənistan silahlı qüvvələri mülki əhaliyə kəndi tərk etməyə imkan verməyib.

E.Əzizov bildirib ki, 113 gündən sonra gizli yolla Daşkəsən rayonuna gəlib çıxıblar. O, Baş Prokurorluğun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə idarəsinin şöbə rəisi Nəsir Bayramovun sualına cavabında bildirib ki, ermənilərin Kəlbəcərə ərazi iddiası 1987-1988-ci ildən başlamışdı: "Ermənilər azərbaycanlılara evlərini tərk etməsi üçün təzyiq göstərirdi. Kəlbəcər işğal olunanadək rayonda müxtəlif faciələr törədilib. Kənd işğal edilənədək isə Başlıbelin 1500-dən çox sakini var idi".

Dövlət ittihamçısı Təranə Məmmədovanın sualını cavablandıran zərərçəkmiş şəxs deyib ki, Kəlbəcər işğal olunanda Ermənistan silahlı qüvvələri mülki əhalini 4 tərəfdən mühasirəyə alıb: "Məqsəd əhalini məhv etmək idi. Çünki çıxış üçün mülki azərbaycanlılara yol verilmədi. Əhalinin yeganə çıxışı Murov istiqamətində dağ yolu oldu".

İfadə verən zərərçəkmiş şəxs Habil Ələsgərov bildirib ki, aprelin 5-də Başlıbeldə güllə səsləri eşidilməyə başlayıb. "Kəndə hücum edən Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbçiləri evləri qarət edirdilər. Biz özümüzü müdafiə etmək məqsədilə kahalarda gizləndik. Onlar gizləndiyimiz yeri müəyyən etdikdən sonra bizi atəşə tutmağa başladılar. Gizləndiyimiz kahalara qazlı bombalar atdıqdan sonra içəridə qalmaq olmurdu. Çölə çıxıb içəridə hər kəsin öldüyünü desəm də, inanmadılar. Məndən tələb etdilər ki, kahada gizlənən insanları çağırıb çölə çıxarım", - deyə H.Ələsgərov vurğulayıb.

Zərərçəkmiş şəxs əlavə edib ki, Ermənistan ordusunun kahaya hücumu nəticəsində anası qolundan güllə yarası almışdı: "Anamı götürməyə gedəndə onu güllələdilər. Yanımızda olanların çoxu yaşlı və qadınlar idi. Ermənistan silahlı qüvvələri mülki əhaliyə heç bir sual vermədən görən kimi öldürürdülər. Orada xarici ölkələrdən muzdlular da var idi. Girov düşməmək üçün qaçdım ki, bəlkə məni öldürərlər. Amma qaça bildim. Yaşlı bir kişini mədəniyyət evində yandırmışdılar, sadəcə, başı qalmışdı. Bir qadını suya atmışdılar, hava soyuq olduğu üçün donaraq ölmüşdü. Onlar hətta heyvanları belə amansızlıqla öldürürdülər.

Baş prokurorun xüsusi tapşırıqlar üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin sualına cavab olaraq H.Ələsgərov deyib ki, Başlıbel üçün yeganə çıxış "Tunel" kimi tanınan yol olub. Lakin Ermənistan ordusu orada pusqu quraraq yolu bağlayıb. Ərazidə gizlənmək üçün meşə də olmadığından ümid kahalara qalıb. O, həmin kahalarda günlərlə ac-susuz, qaranlıqda qaldıqlarını deyib. Bildirib ki, onlar ya kahalarda acından ölməli, ya da həyatlarını təhlükəyə ataraq gecə gizli şəkildə kəndə ərzaq dalınca getməli idilər.

Sonra məhkəmədə dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar tərəfindən Başlıbel əhalisinin müdafiə olunduqları kahaların və hadisə yerinin dronla çəkilmiş görüntüləri nümayiş etdirilib, zərərçəkmiş şəxslər məhkəmədə gizləndikləri kahanı tanıyıblar.

Dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorun Ermənistan ordusunun hansı istiqamətlərdən hücum etdiyi barədə sualına cavabında H.Ələsgərov onların Ağdabandan və Basarkeçərdən hücuma keçdiyini deyib.

İfadə verən zərərçəkmiş şəxs Tacirə Ələsgərova aprelin 18-də Başlıbeldə yaşanan faciədə sol qolundan güllə yarası aldığını və 8 gün ailəsindən ayrı düşdüyünü deyib.

Zərərçəkmiş şəxs dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayevin sualına cavabında bildirib ki, onlar kahalarda 113 gün soyuqda, ac-susuz vəziyyətdə sanki cəhənnəmi yaşayıblar.

Şahid qismində dindirilmiş Ədalət Abbasov ifadəsində bildirib ki, 1993-cü ilin aprelində onlar mağaralarda gizləndikləri vaxt Ermənistan ordusunun hərbçiləri kənddə qalan sakinləri amansızlıqla öldürüblər.

"Hüseyn adlı sakini kəndin mədəniyyət evinin içərisində üzərinə yanacaq töküb yandırıblar. Biz kəndin içərisinə gizlincə ərzaq dalınca gedəndə meyitləri gördük", - deyə o bildirib.

Ə.Abbasov əlavə edib ki, 1993-cü il aprelin 18-də Ermənistan ordusunun silahlanmış 30-a yaxın hərbçisi onların olduğu mağaralara yaxınlaşıb 10 nəfər Başlıbel kənd sakinini, 1 nəfər Laçın rayon sakini Əhliman adlı şəxsi və xidmət yoldaşı Vüqar Abdullayevi öldürüblər.

Dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin "kahalara nə vaxt getdiniz?", "neçə nəfər idiniz?" sualına cavab verən zərərçəkmiş deyib: "Biz aprelin 5-də kahalara sığınıb orada qaldıq. 7-8 kaha var idi, hərəsində təxminən 10 nəfər yerləşirdi".

İfadə verən zərərçəkmiş şəxs Rüstəm Ələsgərov Başlıbeldə yolun kənarında Qənaət adlı sakinin meyitini gördüklərini deyib. O, Ermənistan ordusunun bölmələrinin insanlara hər cür işgəncə verdiklərini diqqətə çatdırıb.

"Ermənistan ordusunun hərbçilərinin öldürdüklərinin hamısı yaşlılar, qocalar, uşaqlar, ümumilikdə isə mülki insanlar idi", - deyə o əlavə edib.

Zərərçəkmiş şəxslərin nümayəndələrinin suallarına cavabında R.Ələsgərov hücum edənlər arasında xarici ölkələrdən muzdluların da olduğunu deyib. "Girov götürülənlərin bəziləri sonradan dəyişdirilib. Həmin insanlara girovluqda dəhşətli işgəncələr verilib", - deyə o əlavə edib.

Zərərçəkmiş şəxs Əli Zeynalov "Tunel" adlanan yerdə Ermənistan ordusunun pusqusuna düşdüklərini, hadisə nəticəsində qohumlarını itirdiyini bildirib.

O vurğulayıb ki, Ermənistan silahlı qüvvələri heç kimə aman vermədən yaşlıları, qadınları, uşaqları güllələbaran edib.

Baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyevin suallarına cavabında Ə.Zeynalov Kəlbəcəri iki günə Murov istiqamətindən tərk edə bildiklərini deyib.

Daha sonra məhkəmədə ifadə verən zərərçəkmiş şəxs Arif Süleymanov aprelin 1-də mühasirədə qalan ailə üzvlərinə kömək etmək üçün piyada yolla Murov dağını aşaraq Kəlbəcər istiqamətinə getmək istədiyini, lakin ərazinin Tərtər çayı boyunca Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunduğu üçün gedə bilmədiyini deyib.

"Buna görə də Yanşaq kəndi ərazisindən geri qayıtmaq məcburiyyətində qaldıq. Bir gün əvvəl isə Kəlbəcərdən qalxan sonuncu vertolyot da Ermənistan ordusu tərəfindən vurulmuşdu. Ermənistan silahlı qüvvələri "Tunel" deyilən ərazidə azərbaycanlıları pusquya salmaq üçün mövqe tutub, tuneli keçməyə cəhd edən bütün avtomobilləri atəşə tuturdular. Ona görə də insanlar məcburən Murova doğru istiqamət götürdü. Həmin yolu isə şaxtalı, qarlı havada getmək olduqca çətin idi. Kəndi tərk edən əhalinin böyük əksəriyyəti yaşlı olduğundan irəliləyə bilmədi", - deyə o, diqqətə çatdırıb.

Zərərçəkən əlavə edib ki, Başlıbel kəndi işğal olunan zaman anasını itirib.

Məhkəmənin növbəti iclası mayın 15-nə təyin olunub.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslərinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, şifahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verdiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəçiliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarəti altında Azərbaycan ərazisində daxili və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycana hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Köçəryan Robert Sedraki, Sarkisyan Serj Azati, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Zaveni, Babayan Samvel Andraniki, Balasanyan Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Muşeqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Çarlz və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolayı iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə ermənisilli 15 təqsirləndirilən şəxs ittiham edilir.

Həmin şəxslər, yəni Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İşxanyan Davit Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan David Klimi, Mnatsakanyan Levon Henrikoviç, Beqlaryan Vasili İvani, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyan Davit Nelsoni, Stepanyan Qurgen Homeri, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeloviç, Martirosyan Qarik Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırımı), 105 (əhalini məhvetmə), 106 (köləlik), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrumetmə), 113 (işgəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münaqişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gəzdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaradan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiya quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.